

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Дуліби Євгенії Володимирівни на дисертацію Кузюка Михайла Григоровича «Адміністративно-правовий механізм формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією», подану до публічного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Здоров'я населення є не лише показником сучасного соціально-економічного стану країни, а і запорукою її розвитку завдяки зростанню можливостей для реалізації індивідуального потенціалу громадян внаслідок збільшення тривалості і якості життя. Незважаючи на значні трансформації, яких зазнала система охорони здоров'я України в останні роки, впровадження сучасних технологій, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я громадян, і надалі залишається одним із ключових пріоритетів державної політики, зокрема, у сфері розвитку трансплантології та забезпечення безпечності матеріалів, тканин і органів, що використовуються.

Поряд з цим, слід наголосити, що успішний розвиток трансплантології можливий лише за умови формування й ефективної реалізації цілісної державної політики, яка повинна ґрунтуватися на створенні сучасної законодавчої бази, належному фінансуванні, зміцненні матеріально-технічної інфраструктури медичних закладів, підготовці висококваліфікованих фахівців та розширенні міжнародного співробітництва. Такий системний підхід дозволить не лише забезпечити доступність і якість трансплантаційної допомоги, а й підвищити рівень довіри суспільства до інституту донорства та реалізувати стратегічні завдання держави у сфері охорони здоров'я.

З огляду на це, дослідження М.Г. Кузюка є актуальним напрямом наукового пошуку. Актуальність теми також обумовлена необхідністю появи у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексного дослідження із цієї проблематики з урахуванням останніх новацій у національному законодавстві та формулювання на цій основі концептуально завершених висновків.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечено професійним вирішенням автором низку наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження.

Чітко та послідовно сформульовані мета та завдання дисертаційного дослідження. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені у відповідності з вимогами МОН України та дозволяють всебічно проаналізувати поставлену мету.

Структура дисертаційної роботи свідчить про цілісність та системність поданого наукового дослідження. Її перший розділ присвячений загальній характеристиці формування та реалізації державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні (с. 29-90).

У другому розділі дисертант розглядає адміністративно-правовий механізм формування та реалізації державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні, детально аналізує питання суб'єктів такої політики та форм реалізації її, звертає увагу на гарантії дотримання прав людини при здійсненні діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні (с.91-153).

Третій розділ присвячений дослідженню зарубіжного досвіду формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією та перспективам розвитку та удосконалення чинного адміністративного законодавства в частині формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні (с.154-193).

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів досягнута здобувачем завдяки використанню значного масиву вітчизняної та зарубіжної наукової, нормативної та публіцистичної літератури, офіційних статистичних даних.

Цінність проведеної роботи полягає в тому, що дисертаційне дослідження виконано з урахуванням науково-теоретичних напрацювань у різних галузях юридичної науки, а також ґрунтовного аналізу не лише чинних нормативно-правових актів, які регулюють питання адміністративно-правового механізму формування державної політики у сфері застосування трансплантації та провадження діяльності, пов'язаної з трансплантацією, а й законодавства та правозастосовної практики окремих зарубіжних країн. Це дало змогу сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо основних напрямів удосконалення відповідного правового регулювання.

Кількість та якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності та обґрунтованості дисертаційної роботи. Такий підхід дозволив дисертанту проаналізувати ключові аспекти зазначеної проблеми, розв'язання яких має важливе теоретичне та практичне значення, які на сучасному етапі розвитку потребують переосмислення та формування низки нових корисних з наукової і практичної точки зору пропозицій та рекомендацій.

Оцінюючи наукову новизну основних висновків і положень дисертації, слід зауважити, що в роботі порушені нові, раніше недостатньо розроблені наукові проблеми, розв'язання яких дозволило отримати оригінальні результати теоретичного і прикладного характеру.

Найважливіші серед них такі: вперше визначено та схарактеризовано перелік недоліків адміністративно-правового механізму формування державної політики у сфері трансплантації, які включають, зокрема: неврегульованість окремих підзаконних процедур, недостатня деталізація адміністративних процедур, неповна імплементація норм ЄС; відсутність ефективних механізмів контролю, інформаційної підтримки (ЄДІСТ), підвищення рівня правової обізнаності та довіри населення до трансплантаційної системи; запропоновано авторську класифікацію гарантій прав людини в трансплантаційній діяльності, що базується на комплексному поєднанні нормативно-правових, організаційних та етичних чинників, які є особливо актуальними в умовах війни.

Удосконалено: науковий підхід щодо структури адміністративно-правового механізму формування державної політики у сфері трансплантації, обґрунтування ролі суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері трансплантації, підходи до форм реалізації державної політики у сфері трансплантації з акцентом на використання сучасних медико-технологічних, інформаційних і фінансових інструментів, які сприяють забезпеченню рівного доступу до трансплантаційних послуг

Дістали подальшого розвитку: концепція формування державної політики у сфері трансплантації, теоретичні положення щодо імплементації кращих міжнародних практик (зокрема, досвіду Іспанії, Німеччини, Великої Британії) в українську правову систему, включаючи доцільність впровадження презумпції згоди для підвищення ефективності донорства органів; погляди на необхідність удосконалення адміністративного законодавства в сфері трансплантації через гармонізацію з міжнародними

стандартами та посиленням контролю за дотриманням етичних норм, що відповідає європейським і світовим тенденціям.

Наукова і практична цінність отриманих результатів. У дисертаційному дослідженні М.Г. Кузюк сформульовано важливі для науки адміністративного права теоретичні висновки й практичні рекомендації. Вони можуть бути використані у правотворчій і правозастосовній діяльності, а також в освітньому процесі та науково-дослідній сфері.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Визначаючи актуальність проведеного автором дослідження, наукову новизну, високий теоретичний рівень, а також практичну значимість результатів, слід зазначити, що окремі положення дисертаційної роботи М.Г. Кузюка носять дискусійний характер, а деякі висновки потребують додаткової аргументації:

1. Помилковою, на мою думку, є позиція автора, що ним вперше визначено сучасний стан нормативно-правової бази, що регулює трансплантацію в Україні, яка являє собою багаторівневу систему і включає Конституцію України, міжнародні договори, Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини», постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства здоров'я України, локальні акти медичних установ. Адже сучасний стан нормативно-правового регулювання трансплантації в Україні вже неодноразово був предметом наукових досліджень, де вчені аналізували як структуру цієї нормативної бази, так і проблеми її застосування на практиці.

2. На мою думку, підрозділи 1.1 «Державна політика України у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією як об'єкт адміністративно-правового регулювання» і 1.2 «Мета і завдання формування та реалізації державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією» доцільно було б об'єднати в один підрозділ, оскільки і в

1.1. і 1.2 автор розкриває одне і теж питання. Це сприяло б усуненню повторів та забезпечило б цілісність і логічність викладу матеріалу.

3. Незважаючи на те, що підрозділ 2.2 має назву «Суб'єкти формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією України» автор розглядає не лише суб'єктів формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією України, але й тих суб'єктів, що реалізують цю політику. До того ж про суб'єктів формування та реалізації державної політики автор веде мову і у підрозділі 1.2 (сторінки 76-77), а також у підрозділу 2.1 «Поняття та структура адміністративно-правового механізму формування та реалізації державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні (с. 103-105).

4. Робота автора виграла б якби автор запропонував конкретні зміни до чинного законодавства для удосконалення формування та реалізації державної політики у сфері трансплантації в Україні.

5. У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією та можливістю його адаптації в національну правову систему» досліджено досвід Королівства Іспанії, Федеративної Республіки Німеччини, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Королівства Бельгія, Сполучених Штатів Америки. Однак автором не зазначено, що стало критерієм дослідження досвіду саме цих країн.

Наведені зауваження мають переважно дискусійний характер та не впливають на позитивну оцінку виконаної М.Г. Кузюком наукової роботи, а здійснений дисертантом творчий доробок заслуговує на повагу і безумовну підтримку.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Подана до рецензування дисертація містить раніше незахищені наукові положення та отримані особисто автором нові науково обґрунтовані результати щодо адміністративно-правового механізму формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

Отже, дисертаційне дослідження Кузюка Михайла Григоровича на тему «Адміністративно-правовий механізм формування державної політики у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією» виконане на належному науково-теоретичному рівні, за своєю актуальністю, теоретичним рівнем і практичною цінністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор Кузюк Михайло Григорович – заслуговує на присудження ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

професор кафедри конституційного права

та галузевих дисциплін

Навчально-наукового інституту права

Національного університету водного

господарства та природокористування

доктор юридичних наук, професор

Є.В. Дуліба

